

Column Annette Nobuntu Mul

Founder Ubuntu Society,
voorzitter Stichting Ubuntu Nederland.
www.ubuntusociety.nl

Hengsten en merries

Wij mensen zijn kuddedieren. *Meaning and belonging*. Deze twee basisbehoeften zijn morele 'ervaringen van levensbelang' die we van generatie op generatie hebben geïnternaliseerd. Ondersteund door verhalen, rituelen, codes en symbolen, wat we traditie noemen. Via onze opvoeding, onderwijs en politieke praxis gestimuleerd en gecorrigeerd.

Onze samenleving wordt echter steeds meer gekenmerkt door individualisme, hedonisme en activisme. De emancipatie van het 'ik', de vrije wil en keuze. Verworvenheden, maar helaas steeds vaker vervormd: vervreemd van de ander, los van natuur en moreel kompas. Niet langer 'de wet van de vader' maar de verlangens van het 'onafgestemde kind in ons' vormen de ijkmaat van ethiek. De wereld staat in brand en wij zoeken naar 'onzelf' in een cultuur, waarin we wellicht beter de traditionele samenlevingspatronen en betekenisaders samen kunnen herijken.

Waar zijn we nog trouw aan de universele principes, waar zorg voor de aarde én zorg voor elkaar hand in hand gaan? En aan fundamentele waarden, waarmee en waardoor we elkaar wederkerig beschermen?

De natuur houdt ons een spiegel voor. Kijk maar naar de hengst. Normaliter loopt hij achter de kudde aan, maar in crisistijd loopt hij voorop. Met zijn machogedrag en wapperende manen lijkt hij de onbetwiste leider. Het is echter de oudste merrie die hem, met haar snuit in zijn vochtige achterwerk, stuurt waarheen ze hem heb-

ben wil. Hun kracht is de synergie van de wederkerige afhankelijkheid. Samen hebben ze een onuitgesproken traditiegetrouwe code. De merrie laat hem merken: 'jij mag voorop lopen zolang je maar gaat waarheen ik wil'. De hengst volgt onvoorwaardelijk de code en het ritueel: 'ik zal gaan, waarheen jij wilt als ik maar voorop mag lopen'. Wie wie stuurt of wie vooroploopt is geen ego-bepaalde keuze of zelfontplooiend doel an sich. Het gaat om de bescherming en het voortbestaan van de kudde, waar ieder paard deel van is en bijdraagt aan het welzijn van allen. Zo toont de hengst opvallend zorgend gedrag om de kudde bijeen te houden. Met oog voor de jonkies, de ontspoorde, de dissonanten, de kwetsbaren. Veertig procent van zijn tijd spendeert hij aan relatiebeheer, de borging van inclusiviteit. Niet omdat hij zo 'empathisch' is of zich bewust is van morele, ethische grondbeginselen maar omdat hij van nature aanvoelt dat hij hiermee de merrie behaagt. In het behagen van de merrie vallen altruïsme en zelfbehoud samen, omdat dat het voortbestaan van de kudde en soort garandeert. Zou hij dit gedrag namelijk niet laten zien, dan zou de merrie binnen de kortste keren ontrouw aan hem zijn en kiezen voor een andere hengst. Hij wordt verstoten; een paarden-exit. Met zijn dood als gevolg.

Alle paarden in de kudde, soms met een kleine hiërarchische strijd en terechtwijzing, zijn trouw aan de codes, aan rituelen en verinnerlijkte traditie. Omdat ze zien, ervaren en dus erop kunnen vertrouwen dat er voor hen wordt gezorgd op existentieel niveau. Ieder individu is, omdat de kudde kan zijn.

Dus: waar zijn de hengsten en merries in opvoeding, onderwijs en politiek, die met verhalen, rituelen, symbolen, voorbeeldgedrag ons bewustzijn en verantwoordelijkheidsgevoel voeden én ons allen beschermen? Laat ze draven en vooroplopen om ons de weg te wijzen uit de crisis. ●

'Samen hebben
ze een onuitgesproken
traditiegetrouwe code.'